

valósággal oly közvetlenül érintkezik, a hol a fenség-től a nevelésig az a bizonyos egy lépés is csak igen kétséges lehet. Érdekesen és mulattatón leírva Tóth Sándor hivatott tolla által. Az ő történeteit nem szokás elfeledni, szájról szájra jár a jóízű humor, a mi a leírásán előmlik, de minden tréfa alatt ott van a komoly tanulság és azért lesz a könyv a magyar ifjúságnak egyik legkedvesebb könyve. Kiadta a Révai-Testvérek cég, ára füzve 1 frt 50 kr. Diszkötésben 2 frt 50 kr.

Magyarország lovagvárai regékben. Irta Mikszáth Kálmán. A magyarországi várakok regéinek egész poezise, van a kötetben valódi költői ihlettel feldolgozva. Csak Mikszáth páratlan elbeszélő talentuma volt képes a legendákat és mythikus visszaemlékezéseket, a nép száján élő hagyományokat és a történeti tényeket oly szép formába öltöztetni és az ifjúság felfogási képességéhez mért valóban élvezetdús regékkel gyarapítani honi irodalmunkat. E kötet valóban a legjobb olvasmány serdülő ifjak számára. Ára diszkötésben 3 frt. Megjelent a Révai-Testvérek kiadásában.

Hún mondák. Az ifjúság számára elbeszéli Böngérfi János. Ára 1 frt. E ezimen jelent meg a napokban egy minden tekintetben kitűnő ifjúsági munka. Böngérfitől már nem egy ifjúsági könyv jelent meg. Ugy látszik, szerző előszeretettel foglalkozik a magyar nemzeti történettel, mert tárgyát a hazai törtételemből meríti, érzelmeik forrása a hazaszeretet. Mostani munkája is őseink legrégebbi hagyományait foglalkozik. Tiszta, erőteljes magyarsággal, hű, eleven képeket rajzol az ősi multból. Közbe-közbe Arany János, Tompa Mihály, és Váradi Antal egy-egy odaillő költeménye egészíti ki a prózát. Itt-ott a szerző is megereszt egy-egy hangulatos dalt. Ennyit a belső kiállításról. A tartalomnak megfelelő a külső kiállítás is, amely Stampfel Károly pozsonyi kiadónak becsületére válik. Széchy Gyula és Kiss Lajos 17 sikerült rajza emeli a könyv értékét, melynek papírosa is finom, nyomása tiszta és csinos. — A könyv különben 3. kötetét teszi az Ifjúsági könyvtárnak, melyet nagy gondnal Dr. Szemák István, főgimnáziumi tanár, szerkezt. Ifjúsági könyvtérak és a szülők vegyék meg.

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Császár József. —

1. Számítási kérdés.

Négy pozitív szám képez egy növekedő számtani sort, melyben a két külső tag szorzata 205 és a két középső tag 493-at ad szorzatul; melyik e sor?

2. Földrajzi kérdés.

Melyik ér az, a mely Tokajon alul T-Ladánynál szá-

«Kosmos» müintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-utca 8.

kad ki a Tiszából és északnak kanyarodva 40—50 km út után ismét visszatér? Mit alkot a Tiszával?

3. Történelmi kérdés.

Ki volt azon zsidó király, a kinek az uralkodása alatt a zsidó birodalom két királyságra oszlott? Hogy neveztek ezen királyságokat? E király, kinek az utóda és fia volt s mikor uralkodott?

4. Természetrizai kérdés.

Melyik állat-család az a rágesálók (rosores) rendjéből, melyek tompa pataszerű körmökkel bírnak? Dél-Amerikában élnek? Mely állatok tartoznak ide?

5. Mértani kérdés.

Öt adott négyzetnek oldalai növekedő számtani haladványt képeznek és összesen 65 m. hosszúsággal bírnak, a legkisebb s a legnagyobb négyzet területének összege 19 m²-rel kisebb, mint a többi három négyzet területének összege; kérdés: mi ezen négyzetek mind-egyikének oldalhossza s területe?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő: decz. 26.

A 49-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtése: **Számtani kérdés:** — 193884 m². — **Földrajzi kérdés:** Tarpatok. — **Történelmi kérdés:** — Don Riego Rafael 1823 nov. 7-én végezték ki. — **Természetrizai kérdés:** Vak egér vagy földi kutya (spalax typhlus). **Fizikai kérdés:** 12 másodperc. alatt — **Képrejtvény:** Az újvilág csodái.

A 49. számban közölt fejtörő kérdések megfejtői: Draveczky Elemér, Lupis Gyula, Domesz József, Hodás Ágoston, Ehrenfeld Jenő, Hegedüs Ferencz, Fekete Miklós, Schmolcz Jenő, Groszman Oszkár, Draveczky Elemér, Fleischman Izidor, Kulcsár Kálmán, Baumann Jenő, Weisz Manó, Marikovszky László, Vig Béla, Lajtos Ferencz, Szendrey Béla, Dénes Bertalan, Ferenczy Zsigmond, Lampert János, Kun István, Bernáth Béla, Lovassy Sándor, Weisz Henrik, Klein Ignác, Kaufmann Sándor, Csarada Kázmér, Nagy Vazul, Kerbler Lajos, Takács Károly, Szilágyi Lajos, Pataky Antal. A könyvjutalmat Domesz József nyerte el Budapesten.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:		SZERKESZTŐSÉG:	
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Soroksári-utca 31.	
Fél évre	2 frt.	főgymnasiumi tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Negyed évre	1 frt.	—		Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.	
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.		KÉZIRATOKAT nem adunk vissza.	

KARÁCSONY.

Jövel, szent karácsonyeste, jövel! A gyermekek ünnepe vagy te, a nagy, isteni gyermekek születése, aki boldogságot — békét hozott a világnak. Mi, akiket az élet küzdelme hány-vet, a kik nem találunk tűzhelyet, hova fáradt fejünket lehajthassuk, tán mi is megnyhülünk — legalább lelkünk mélyén — egy pillanatra, s gyermekeké lehetünk újra, újra. Talán mi is megtanulunk még egyszer remélni, bizni, s a fényözönben tündöklő fenyőknek kiszüremelő világosságában, boldog családi hajlékok ablakánál meg-megállva, a mi szívünket is megdobbantja a mindennél drágább ajándék, amelyet ő, az isteni gyermek hozott a világra, a hit, hogy amit el nem érhetünk itt lenn, ott fönn egykor megtaláljuk, a hol nem lesz gazság, önzés, harez, gyűlölet, csak jóság, csak béke, csak szeretet. . . . Oh, hadd legyünk egy pillanatra Heine fenyűfája, mely egyedül, zord szirteken áll, vihar szárnyától verdesve, s némán, mozdulatlan, örök tavaszról, enyhe napsugárról álmodik. . . .

Mit ér, hogy sokat, sokat tudunk, ha nem lettünk boldogabbak és lelkünk zománca, ártatlansága letörölve, egyszerű, gyermeteg hite széttépve! Elhagyom ezt a kort és a mult árjába merülök, s megyek, megyek rég letűnt világokba, mikor még kevesebb volt a tudás és oly végtelenül sok az oadaó, az élő hit, melyről írva van, hogy hegyeket bir egy helyről a másokra áthelyezni. . . . Emberek voltak akkor is; szenvedtek sokat; de tudtak szenvedni, — volt miért szenvedniük.

Előttem nyitva állanak százados könyvek és megdöbbenve olvasom:

— «Egy időben, mikoron Szent Margit asz-

szony hallgatnája szent Jakab mártírnak kinját, miképen ez szent mártírt izenként metélték, vagdalták volna el a pogányok Krisztusnak hitiért: meggyulada az mennyei jegyesnek szerelmében és monda az ő társának, soror Alinchának, Ajkai Péter urnak leányának: vajha akarta volna az úristen, hogy én voltam volna az időben ez világon és metéltettem volna izenként, foltonként az én uram Jézusnak szerelméért úgy, hogy az én kinom sok ideig lett volna!»¹⁾

— «Tiburezius vitézt is megfogák és kényszeríték, hogy avagy áldozzék, avagy mezitelen lábbal eleven szézen járjon. Ki mikoron bátorsággal rálépek. . . . monda: Láttatik énnekem, hogy szép rózsavirágokon járnék a mi urunk Jézusnak nevében.»²⁾

Mily boldog, a ki szenvedni tud a kinek van miért szenvednie; mily szerencsétlen, a ki szenved, mivel szenvedés az élet és nem tudja miért hordozza sulyos terheit. A nyomorultak öszzerogynak igájok alatt és nincsen vigasztalásuk, csak az, hogy mindennek vége; de te, isteni gyermek, édessé tetteid szegényeid nyomorát, betegjeid fájdalmát, a rabok és üldözöttek szorongatását, gyönyörűségessé magát a halált, megtanítván a te szolgálódat, hogy mindeneket a te nevedben és teéretted és híven viseljenek, te lévén a keserűségnek örök jutalma. És fölhangzik az erény tiszteletré méltó nagy hirdetőjének százados szava: «Mikoron megyünk és az helynek kapujára szózatunk és a kaputartó jó haragván s mond:

¹⁾ Margit legenda.

²⁾ Erdy-codex, 197. l.

Kik vagytok ti? és mondunk: «Mi vagyunk ketten a te atyádfiaid közül», s mond ő: Az ellenség ti vagytok, két latrok, kik az világot környül kerengzik, szegényeknek alamizsnáját ragadozván», — és nem nyit nekünk kaput, de állat minket az havon és vizen és hidegen és éhséggel éjfeliglen: és ha ezt örömet elszenvedjük: irjad Fráter Leo, mert ott vagyontökéletes vigaság».¹⁾

Hősökké tetted a gyöngéket, nagy szívüekké, szelidekké, türelmesekké, a kik utadra léptek. A fegyvert kicsavartad vérengző harezosok kezéből, testvérré tetted a koldúst és királyt és atyafivá az embert és az erdők fáit és mezők vadjait.

És olvasom, hogy: «Ez nemesség szent Szüz, magyar királynak leánya . . . főz vala az sorosoknak, fazekat mos vala, tálakat mos vala, az konyhát megsepri vala, fát hord vala hátán, vizet merit vala és a konyhába viszi vala».²⁾

És olvasom, hogy Szent Ferencz czellájához közel vala egy fügefá. És a fügefában lakozik vala egy prücsök, ki az ő szokása szerént gyakorta énekel vala. Annak okáért is szent Ferencz kinyujtván kezét, mikor a prücsök reá ment volna, mondá szent Ferencz: «Jó huzgom, szólj és dicsérd a teremő Istent». És az prücsök mindenekben engedvén, kezéről el nem megyen vala, mig szent Ferencznek áldomását nem vette vala.³⁾

És előttem áll «a legjobb emberek egyike, a kik valaha éltek»: Szt. Ferencz, társával, fráter Leóval, «némi helecskén, holott könyvek nem vala szolgálatra.» Beköszönt az éj, a «veternye», a zsolozsma ideje és Ferencz így szól emberéhez: «Drágalátosom, nincsen könyvünk, kiben veternyét mondanánk. De, hogy az időt Istennek dicséretére költsük, miképen téged tanitlak, azképen mondjad.

És óvjad magadat, hogy egyébképen beszédet ne bocássad. Mert én mondom magamnak: Ó fráter Ferencz, te ez világban annyi bünt tettél hogy méltó vagy pokolba. És te fráter Leó mondjad: Bizony, hogy mélységes pokolt érdemeltél. — És fráter Leó, galambi

¹⁾ Ehrenfeld-codex. 31. l.

²⁾ Margit legenda.

³⁾ Virginia-codex, 104. l.

alázatossággal felele: Örömet atyám; kezd el, Isten áldomásával. — És szent Ferencz kezdé mondani: Ó fráter Ferencisce te töttél annyi bünt, ez világba, hogy méltó vagy pokolba. De fráter Leo monda: De Isten teszen általad annyi jót, hogy mégy paradicsomba. Hiába inti Szent Ferencz, hogy: Ne mondj ugy, fráter Leo, de mikoron én mondok: Fráter Ferencz, te töttél annyi gonosz mivelkedeteket Isten ellen, hogy méltó vagy pokolba átkoztattni, te is úgy felelj: «Átkoztattak közibe méltó vagy számlálatnod», — fráter Leó mindent megigér, de Isten mindig más szavakat ad nyelvére, mint amelyeket nagy engedelmességgel utánozni akar.¹⁾

Lelki szemeim előtt ujra meg ujra megjelenik ez a gyöngéd idyll: A két jámbor alakja, a mint a dolgot ujra meg ujra próbálgatják «és ez alázatos vetekezésben és szent isteni vigaságban megmaradnak ébren hajnalkorig». Minő kép! Emberek, a kik abban vetélkednek, hogy egyik a másikkal kisebb, alázatosabb legyen! Összetörve a szív gögje, büszkesége, a lélek nagyravágyása, mely gyilkot ad a gyöngék kezébe, lázas órákká teszi a nyugalomra rendelt éjeket; legyözve az önzés, mely a jóból a nagyobbik részt magának kívánja. Mártirok támadnak, szegénységet dicsőítő sereg kél, nép születik, mely földre dobja a világ rózsakoszoruját, hogy töviskoronát viselhessen és lemond a földi jóról, hogy felebarátjának nyujthassa. Ifjú, nemes szüzek önmagukat áldozzák az oltárra, mint megannyi uj Iphigenia; vitézek vonulnak a halálba, hogy Jézus nevét, dicséretét terjeszszék. Egy nemes, nagy, emberfölötti idealizmus dobogtatja a sziveket. És ez mind a te műved, isteni gyermek, a tiéd egyedül!

Ó add nekünk áldásodnak egy parányát, egy sugarát, hogy a század és a nemzet szive tudjon önzetlen, tiszta, ideális lenni! Adj erőt, hogy tudjunk nagy eszmékért, a «te országod eljöveteleért» lemondva, remélve küzdeni és szenvedni, élni és örömmel meghalni. És add, hogy a lélek békéjét, nyugalmát és megadását ne csupán régi, poros könyvek sárgult levelein találjuk többé!

Dr. Horváth Cyrill.

¹⁾ Ehrenfeld-codex, 32-36. l.

MIAMIS KIRÁLY.

Irta: WALDEN EDMUND.

— Mindnyájan megtettük a magunkét — válaszolt Burns, — Isten megsegített bennünket.

— Igen, Master, ugy van.

— Washington ezredestől hallottam, — szölt Richard, — a mai nap tönkre tette a francziákat, valószínűleg így járnak az Ontarió környékén levők is, kik ellen az angolok vagy tizenötezer embert küldöttek. Azt hiszi Washington, a béke nem késik már sokáig. A sok beszélgetéssel eltelt az idő.

Nikunthas is odajött hozzájuk, leült John barátja mellé és így szölt:

— Nos, most csak láttad a «villogó szemet»? Ó nagy harezos, ugy-e?

— Igen, Nikunthas, Washington nagy ember, éltesse őt sokáig az Isten a gyarmatok javára. És te kibékültél a miamikkal?

— Igen, Nikunthas a miamik királya, Tanacharissont megbosszulta, a francziákkal is végzett.

— Helyes, vitéz barátom, sokáig uralkodjál népeden és légy ezentúl is jó barátja az angoloknak.

— Ugy lesz John.

Washington előzékenyen bánt francia foglyaival és megígérte nekik, hogy csakhamar szabad lábra fognak helyeztetni, Brissac marquis jó ideig volt ismerőseinél, a kik, a menynyire tőlük tellett, vigasztalták a fiatal tisztet, a kit nagyon bántott a szomorú vereség.

Estefelé egyre élénkebb lett az indián tábor. Dalok s tánczok között ünnepelték ifjú királyukat, a ki a mai véres küzdelemben vette át az uralmat.

Utolsó fejezet.

Az angolok győzelme teljes volt, az angol csapatok északra is követték a menekülő francziákat. Embereink is jó darabig tartottak az angolokkal, együtt mentek a sereggel, mig el nem érték a farmhoz vezető utat.

Nem kellett ugyan már félniök a senekáktól, de Nikunthas ennek daczára egy huszonöt harezosból álló kíséretet adott melléjük.

Amint odaértek a nagy folyóhoz, tutajt készítettek és vigan mentek a várvavárt, békés otthon felé.

Bobnak, alig hogy vizen volt, visszatért a régi jó kedve.

— Mondhatom Master, ennek a gyerekek egészen helyre állt az esze köztünk, — mondá Waytetára mutatva.

— Mi lesz majd ebből a legényből?

— Majd visszatérek megint régi mesterségemhez, annyira-amennyire belevezetem őt is és aztán majd csak megleszünk ketten.

Ned nevetett, mihelyt hallotta Bobot és így szölt:

— Bob, Bob okos, Ned, Ned is okos lesz.

— Itt van ni, Master, mondtam, hogy lesz még valami belőle.

Lord Sommerset is jól érezte magát, bár néha-néha bántotta őt bátyjának hirtelen halála és unokatestvérének gazsága.

— Mily csudálatos az Isten gondviselése, ha nem mentette volna meg John a fiatal indiánt, nem élnénk már és ma aligha vivtak volna ki az angolok oly dicső győzelmet, a mely az egész Ohió völgyet megszabadította az ellenségtől.

— Bizony, majd mindent ennek a bátor, ennek az éleseszű indián ifjunak köszönhetünk.

Hosszabb utazás után végre odaértek Burns birtokához, mely nem is volt oly igen feldúlva, mint Burns hitte. A szomszédos birtokosok már megkezdték az építést, a mit csakhamar Burns is megtehetett.

Lord Sommerset és Bob rövid ottlét után bucsut vettek Burns családjától; Lord Sommerset mindenkorra megígérte Burnsnak támogatását és segélyét, a mit ez köszönettel fogadott.

Könyvek közt fogadta az öreg Mac Allan Gregor fiatal urát, a kinek birtokát hűségesen kezelte. A lord gyorsan rendbehozta dolgait, bűrtort, házieszközöket küldött Bobbal Burnsnak.

— Hát a mi Bob barátunkkal mi lesz? — kérdé a bátor hajóstól, a ki épp készülődött Burnshoz.

— Hm, sok situációban voltam már, majd csak kilábolok ebből is, valahol majd csak hasznomat vehetik az Ontarión.

— Tudja mit barátom, avval a hajóval, a mit majd a közeli kikötőben mutatnak, elmegy Burnshoz, elviszi neki ezeket a dolgokat és azután az öné lesz a vitorlás, legalább meg lesz a kedve, hajózhatik eleget az Ontarion.

Bob csak nézte a lordot.

— No Bob, talán nem is tetszik az ajánlat?

— Dehogyan nem, de Sommerset lord, hisz én akkor gazdag ember leszek, ha magamnak lesz vitorlásom.

— Hisz ezt akarom, Bob Green. Az ilyen situációt szeretem.

Burns a lord segélyezése mellett hamar ki-

heverte a bajt, rövid idő múlva nyoma sem volt a pusztításnak, a mit az indiánok vittek véghez.

Bob még sokiág hajózott az Ontarión, fivéréből, a szegény Nedből, habár nem nyerte is vissza teljesen eszét, idővel mégis hasznavehető matróz lett.

A francziákkal együtt a kalózok is eltűntek az Ontarióról, Hollinsnak s czimboráinak nyoma veszett, valószínűleg az indiánok pusztították el őket.

Nikunthas békében uralkodott népén, évenként meglátogatta barátjait s gyakran küldött ajándékot, a mit különösen Sommerset szókott gazdagon viszonzni.

Burns nagy életkort ért el s gyermekei kö-

zött halt meg birtokain, a mely John gazdálkodása alatt napról-napra növekedett.

A midőn a gyarmatosok az anyaország ellen fogtak fegyvert, Sir Richard is Washington mellé állt és ennek oldalán esett el a Buszkerschill melletti ütközetben. Ebben a háboruban esett el Tanacharisson fia, a ki szintén a gyarmatosok érdekében küzdött.

John is részt vett a szabadságharcban és még sokáig élt birtokán, szintugy mint atyja, nagy kort ért el.

Bob Green sokszor meglátogatta őket és ilyenkor aztán megbeszéltek azt a sok kényes «situációt», melyen keresztül mentek és megemlékeztek bátor barátjukról, a miamik királyáról.

(Vége.)

Karácsony.

Karácsony, békés ünnep, üdvözöllek!

Érzi varázssod gazdag és szegény,

Vigaszt nyújtasz a nehéz szenvedőnek,

Tőled éled fel sok veszett remény;

Boldog lelkeknek örömet tetézed,

Balzsammal könnyítsz sok fájo seben,

Erőt nyer tőled sok küzdelmes élet,

S nyomodban béke, vigasz, üdv terem.

Nem csak gondatlan gyermek csügg epedve

Áldott Karácsony, rég várt jöttödon,

Az agg is mintha újra ifju lenne

Száz új reményt sző egy boldog jövőn;

Hittel lelkében visszatér nyugalma,

Még sírjára is békésen tekint,

S egy boldogabb, szebb lét felé haladva:

Könnyebb viselni élte terheit.

S a kik egymásért élnek, mily szeretve

Simúlnak össze, mint boldog család,

Nemesbedik az ifju gerjedelme,

Sok özvegy, árva ma segélyt talált

A mécs is mintha büvös lánggal égne

S gyémánt ragyogna a kunyhók fölött...

Mert a ki bizva, esdve néz az égre,

Angyal hoz annak vigaszt, örömet.

Jó áldott angyal! a ki földre szállva

Magadhoz váltasz millió panaszt,

Megjelenesz annak, aki jöttöd várja,

S jóságod boldog perczeket fakaszt.

Óh szállj azokhoz, kiknek szíve, lelke

Hitet, reményt könnyelműn elvetett,

Hogy jóságodtól mind, mind visszanyerje,

Az örök, fényes, elvesztett eget.

Szabó Sándor.

HÓALAKOK.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Rövid idő óta a Miklós kapu előtti térség ismét élénk képet tár elénk, amelyet örömmel nézegetek szobámból. A téli nagy havazások beállottak; nagy örömmel fogadta ezt a fiatal népség, ujjonganak e felett az iskolás fiúk, akik ilyenkor kivonulnak a szabadba, elfoglalják a rigó, veréb és bubos pacsirta helyét, amelyeket a kemény téli idő s nagy hó beszorít a városba. Itt új játék vár a fiatalságra; gyakran órákon át elnézem, mint kiabál, nevetgél, kurjant a jókedvű gyermekcsereg játék közben. Ilyenkor mindig felsóhajtok Byron lorddal: «Ó bár fia volnék még», mert megvallom, gyakran kedvem kerekedik a fiukhoz szegődni s velük együtt mulatni, játszani.

A vig sereg két részre oszlik itt a téren; mindkét fél persze a legnagyobb lármával megválasztja a maga vezérét a kiknek neve is idehallatszik: az egyik felé Molnár Józsi a másiké Kovács Pista.

Molnár fején rókaprémcs süveg van ez különbözteti meg a többitől; Kovács derekát pedig világos vörös shawl ékesíti, melyet megválasztatása után rögtön felkötött.

A két vezér kiadja a parancsot. A legkisebbek gyártják a golyóbist. Ismét tanácskoznak: békebíró választanak és ez Székely Gyurka lesz, egy hosszú legény, a ki már rég kinőtt ruhájából; ép ezért furcsa, szánalmas volt külseje. De ő viselte a legnagyobb czizmát s hihetőleg ezzel imponált annyira társainak, hogy ő reá bízták ezen fontos tisztséget.

Székely Gyurka megadta a jelet az összeütkezésre. Egyszerre nagy zaj támadt mindkét részen. Haj, mint repülnek a golyók! mint bukdácsolnak, forgolódnak, hajlonganak a fiúk, hogy az ellenséges golyót kikerüljék! Régi dolog, hogy ezen játék, amellet hogy edzi a testet, ügyessé, hajlékonynya is teszi azt. — A békebíró kezeit zsebben tartva s hol az egyik, hol a másik lábára ugorva a hidegség miatt, harsány hangon kikel a veszélyes dobások ellen és a hol szükséges, csillapítja az igen is neki hevült vitézeket; mert ő nagyon jól tudja, hogy a megsérült orrért, szemekért és fejekért ő a felelős.

«Arczba s fejbe ne!» «Ne olyan kemény golyóval» így kiált, akár csak Homernek alakjai a csata hevében.

A harc sokáig tart; százszor is ismétlődik a jókedvű nevetés hol az egyik, hol a másik oldalon; de végre is engednek a fiúk a harci

buzgóságból s a küzdelem vége felé a békebíró a győztes felet a legyőzöttel együtt magához hívja és Salamoni bölcsességgel így szól hozzájuk: «Mindkét rész jól megállta helyét; mindkét fél belefáradt már a küzdelembe. Sokáig egy s ugyanazon dologgal foglalkozni unalmas; jerünk tehát, csináljunk hóalakokat». — Ritka javaslat talál oly köztetszésre, mint ez. «Hőembert csinálunk; igen hőembert» hangzik körülbelül 40 torokból. A hosszú Székely Gyurka még egyszer felemeli szavát s erős hangjával túlkiabálja a lármás tömeget, kiadva a következő parancsot: «Ti a fejétfogjátok csinálni, ti meg a felső testét s ti a lábait.»

Négy részre oszlott a gyermekcsapat s mind-egyik rész nem hangyaszigalommal, hanem még ennél is nagyobb buzgósággal fogott munkájához.

A hangyákhoz annyiban hasonlítottak a fiúk, hogy épen ugy sürögtek-forogtak, szintén úgy nyüzsögtek, a hófedte térségen, mint a hangyabolyon a felzavart apró állatok. Csudálatra méltó gyorsasággal végzi mindannyi a dolgát és nemsokára kiadja Székely Gyurka a parancsot: «Két lábára állítsátok, feje fölül legyen.» A régi piramisépítő egyiptomiak nem lehettek szolgálatkészebbek Pharaoval, mint ezen fiúk Székely Gyurkával szemben. Parancsát a legnagyobb pontossággal teljesítették és néhány pillanat múlva már ott állt a hőember; alakja ép oly idomtalan volt, mint Góliáthé. De azért volt köztük Somogyi Peti szobrász fia, akinek ugy látszik, szintén jutott valami atyja szelleméből, hogy segítsen a bajon.

Ő rögtön hozzáfogott a javításhoz; ide egy, oda két marék havat illesztett, aztán elsimította, a hézagokat kitöltötte s élesebben körvonalozta és a hosszú Székely segélyével, aki őt felemelte, az addigi nagyon is primitív orrot és karokat, azaz a hőtömegbe dugott körökat izomzattal, hóval vette körül, végre pedig saját piros bársonysipkáját nyomta a hőembert fejébe.

Fiúk nini, nini,
Itt áll fehér Peti.
Ez a télnék a fia,
Hóból van a pruszlikja!

igy kiált a kis Kaufer Mórócz, a ki jól értett ilyféle verseléshez.

A siker, melyet Somogyi Peti aratott, egy újabb alkotásra serkenti a kis fiut. Vigyázatok — kiáltott czérna hangján — most ismét csi-

nálunk valamit. Hozzatok 4 vastag kórót! Szolgálatkészen sietett 4 ember a vékony kerítés felé, hogy a szükségletet beszerezze. Peti két-két kórót a földre vert; a két pár kóró közt ür támadt, mely hasonlított a szarvasmarha vagy sertés mellső és hátsó lábai közt levő hézaghoz.

El is találtam ablakomból, mit terveznek a fiuk: négy lábu állatot akarnak készíteni.

Azért csináltat Peti vastag hóhengert, a melyet a fiuk egyesült erővel a levért 4 karóra tesznek; s több helyen fadarabot dugnak s ezeket szintén hóval vették körül, ormánya, füle s orra is volt a hőtömegnek és csakhamar előttünk áll egy diszpeldény azon állatfajból, mely a pompás kassai sonkát szolgáltatja.

«Ne mondjátok, kiáltja lelkesülten a kis Peti, hogy a sertés nem méltó tárgya a művészetnek.»

Egy közbejött látogatás folytán elmentem az ablaktól. Beszédközben is többször hallottam a gyermekek lármáját és hahotáját; majd egy ideig csend állott be, de csakhamar örömrivalgásban tört ki a fiatalság s én, minthogy vendégem már indulóban volt, siettem az ablakhoz, hol valóban meglepő dolgot láttam. Ember nagyságu füles bagoly állt ott a havon fehéren ünnepies komolysággal, sötét szemekkel, egyszerű valóságos strix nivea, mely a zordon északból téli időben néha hozzánk is ellátogat. Önkéntelenül is nevetnem kellett a dolgon s mondám: Mégis csak derék fiu a kis Somogyi Peti; már most látom benne a jövő szobrását. Nincs egyéb hátra — mondják és írják ily alkalmakkor, minthogy erre hajtasson valami düsgazdag úr, a rögtönzött alak láttára magához hívassa a fiut, aki ezeket készítette, ennek viszonyai felől kérdezősködjék, az eleven fiut megkedvelje s megigérje, hogy nagyuri bőkezűséggel gondoskodni fog kiképzetéséről.

Azonban hiába vártam a fényes fogatra; kocsizörgés helyett csakhamar harangszó ütötte meg füleimet. Uechez, neki rohantak erre a fiuk; néhány pillanat múlva mind eltűnt a térről.

Nem kívántam nekik jó étvágyat, tudom, hogy ügyis megvolt, meghozta a délelőtti foglalkozásuk.

Délután két óraker ismét megjöttek a fiuk; már többen voltak, ujak szegődtek hozzájuk akáresak a vándormadarakhoz költözködésük idején. Utközben, az utcán s otthon is elmondták a délelőtti hősei, hogy milyen jól mulattak s ez hatott a többire is.

Szánalmat kelt a szegényebb gyermekek téli ruházata: sipka nélkül vékony kabátokban, térdig érő nadrágban járnak; lábszárukat szegé-

nyes, szinte átlátszó harisnya takarja, mely alól több helyen ki-kandikál az üde, piros lábszár.

De mindamellet is életrevaló, egészséges, erős gyermekek, mozgékonyak, nyugtalanok akár csak az eleven kéneső, hangjuk tiszta, csengése és ereje egyaránt feltűnik.

Ellenben a gazdagok gyermekei alig látszanak ki ruhájukból. Fülíg érő sipkát hordanak, vastag felöltökbé s prêmes téli kabátokba burkolódnak; kezüket meleg keztyű, lábukat hosszú száru csizma védi meg a hideg ellen.

És sajátságos; a legtöbbször arca mégis oly halavány, oly beesett, oly élettelen. Ők nem elegendnek bele a játékbá; nekik nincs kedvük a lőtás futás, gondtalan, vig ugrádozáshoz; Valóságos anyámasszony katonái. A jó isten mégis csak kiegyenlít mindent; amott az egészség uralkodik, de . . . Azonban nem érünk most rá hosszan elmélkedni.

Fischer Péter a nyúlánk, erős hajósfiu azt javasolja a fiatalságnak, építsen hóból házikót.

— Házikót? kérdék többen esudálkozva.

— Igen, ez egész egyszerű dolog, feleli Péter mellét verve. Atyám mondta, hogy az eszkimók is hóból építik kunyhóikat.

— Aztán igaz ez? kérdé egynéhány kétkedő. Hisz megfagynak azokban.

— Szó sincs róla válaszolja Péter fontoskodó képpel; ezen házikójuk megvédi őket a szél ellen s ez már nagy szó a zordon északi vidékeken.

Ilyen formán építenek: a jeget darabokra vagdalják, akáresak mi az épületköveket, mész vagy ragasztó anyagnak pedig a havat használják. Az elég nagy és vastag jégdarabokat egymásra teszik és a jéglapok közt támadt csekély hézagot hóval töltik ki; rövid idő alatt úgy össze vissza fagy ez az egész falazat, hogy egy darabnak nézzük az egészet. A házikók kör alakúak, elől egy kis nyílással, melyen ki s bejárnak az eszkimók; ha ottthon van a háznép, tüzet raknak a földön, körülülük, halzsirt isznak a fókahus mellé s jól érzik magukat kezdetleges, rögtönzött palotájukban.

Amint Péter az eszkimók ezen kedvenc ételét említette, több fiu különös arcfintorgatás közt hangosan is kifejezést adott annak, hogy nem szeretne az eszkimókkal ebédelni, mások ellenben dicsékedve mondták:

— Mi is ittunk már halzsirt.

— Balta nincsen nálunk, mondá Fischer Péter, jég sincs itt a közelben, ép azért azt tanácsolom, építsük házunkat pusztán hóból. Tudom már, hogyan fogunk ebbe; egyelőre is csináljatok vagy 30—40 hógolyót.

— Hógolyót hógolyót, ismétlik lármával; s csakhamar hozzálátnak munkájokhoz; fáradtságot nem ismerve gyurják a havat, hajlonganak mintha nem is volna esontjuk.

— Kiki a készített golyókat egy helyre rakja és mikor elégnek találja Péter az összehordott anyagot, botjával lerajzolja a hóban az építendő ház alaprajzát: egy hosszukás négyszöget csinál, melynek szélső részén van az ajtó. Odakiált a fiuknak: Az ajtó helye szabadon marad; a négyszög többi oldalain pedig építétek meg a falakat — amit a fiuk szívesen s gyorsan meg is tesznek. Ezalatt Péter egy rozoga kertajtóra tett szert itt a térségen, mely valószínűleg a heves szélvész idején került a rétre; ezt használta Péter tetőnek. Kevés házat építenek oly mulatságosan, mint ezt, amelynek építője, ugylátszik kifogyhatatlan a jobbnál-jobb ötletekből. Mert ime most meg egy régi fazekat kerít elő, a mely valami módon a sövénykerítésbe téved; ami Péterünk odaállította a ház szögletére kéménynek.

— Ha már ennyire vagyunk fiuk, kiált Péter, lássunk hozzá, vakoljuk be most már a falakat! Ehhez a munkához majdnem mind ért, hisz nagyobb részük kőműves mesterek gyermekei; otthon sokszor látták és többen tán meg is próbálták már a vakolást.

Bővid idő múlva elkészül a házikó, mely ép oly viszonyban van az eszkimó kunyhóval, mint valami villa a pajtával. Mint hogy a kis alkotmány valamennyiüket nem képes befogadni, felváltva 4-enként mennek be: persze van itt is viaskodás az elsőséget, de épen ez a hajsza érdekes.

«Rendeltetésünk együtt nő velünk s egyre

világosabb lesz előttünk» mondja a költő. E szavak igazsága újból bebizonyult itt a játszótéren; alig hogy elkészült a házikó, Kazi János az örmester fia, már is azt javasolja, építsenek a béke hajléka felett valami várat vagy sánctot. Ő tudja, miként épül a sáncz, megtanulta apja könyvéből. Aztán meg egész más ostromolni sánctot, mint ott gugolni a házikóban összekuporodva négyesével, akár csak az agyonpréselt heringek. Könnyedén ott hagyják a fiuk a béke hajlékat; nem monologizál egyik sem, mint egykor az orleansi szüz, midőn buscut vett a szülői háztól. Kazi már meg csinálta a sáncz tervét a hóban, akárcsak Jám-bor Lajos, ki szintén a hóba rajzolta a híres hildesheimi székesegyház alaprajzát. A szorgos kezek rövidesen felépítik a falat, oldalait ferdén lecsapják, tetejét pedig kisimitják; középen kis halmot emelnek, ebből emelkedik ki a zászló, mely nem egyebb, mint egy karóra erősített piros zsebkendő. Majd pedig összegyűjtik a lökészetet a sáncz egyik sarkába, mire a fiatalság ismét két részre oszlik úgy mint délelőtt, egyik fél véd, a másik pedig ostromol. A gyorsan beállott téli szürkület miatt nem kísérhettem szemmel a harc kimenetelét; azonban kevéssel ezután éktelen hadilármát hallottam, ami valószínűleg a sáncz bevétele akarta jelezni.

A küzdelem végével hazafelé tartottak a fiuk, kezük égett a hidegtől, orruk vörös, fülük pedig kék volt. Pompás mulatságot találtak ma itt a téren; most csak az uhu s sertés van itt, ezek őrzik a szétronált sáncz romjait annál inkább, mert az uhunak ugys természetben fekszik ilyféle virrasztás. B. M.

K é p ü n k h ö z.

Két képet mutatunk be olvasóinknak, két nagy művész alkotását. Az egyik az ugynevezett Corsini-féle madonna, melyet Murillo, a spanyol festő (1618—1682), Sevilla fia készített; a másik az olasz képírás egyik nagy alakjának, Corregiónak (1494—1534) «Madonna della Scodellá»-ja (Madonna a bögrével).

Amaz az istenanyát mutatja kisdédével ez az Egyiptomba futó szent családöt ábrázolja. Mindakettő egyformán remek és egyformán annak az iránynak terméke, a mely a szent-történeti tárgyakat is közelebb hozza a való, a mindennapi élethez, talán, hogy annál közvetlenebbül ragadják meg lelkünket. Hiszen a nagy érzések, a sziv nagy gerjedelmei nincse-

nek a fényhez, pompához kötve; az anya és gyermek magasztos szerete ép oly megható a szegények viskójában, sőt szokszor itt talán jobban, mint a fejedelmi csarnokban. Ki ne gondolna rá meghatottsággal, hogy az Isten fia egy szegény, földön futó családban él, hogy kényelem és pompa helyett szenvedés, a nélkülözés terhét viselje? Ki ne látná őt a szegény, üldözött anya keblén végtelenül nagyobb-nak, mint fejedelmi biborban? — Örüljetez mindnyájan, ti emberek az ő születésén: mindnyájan gyarlók vagytok és kiteve a szenvedésnek, de vigadozzatok leginkább ti a kik szükölködtek, mert a szenvedők, a szegények királya ő, a ki megszületett!

CORREGGIO: MADONNA DELLA SEDIA.

A „TANULÓK LAPJA“

KARÁCSONYI MELLÉKLETE.

Viszem a fiamat.

Kapott az özvegyasszony egy nagy irást. Szeben városából küldötte valami igen nagy úr. Szép, finom papiros volt a koptartája, olyan úri, kanyargós betűkkel vala reá írva a czím, hogy ő azt áhitat nélkül nem is nézhette.

Mivelhogy afféle irott betűkhöz nem értett, elvitte a plébános úrhoz, hogy olvassa el.

Az állott a szép levélben, hogy az özvegyasszony legkisebbik fiát bevették az árva intézetbe. Vigye két hét múlva Szebenbe. Kap ott a fiu ruhát, könyvet, ételt, mindent; — lehet ember belőle, ha szépen megbecsüli magát.

Ó, milyen áldott irás is lehetett az, mikor a szegény özvegy asszony szeméből annyi örömkönyvet fakasztott! Ó, hogy reszketett a keze, mikor reá tette a legkisebbik fia fejére és hogy reszketett a hangja, mikor így szólott hozzá:

— Ember lesz belőled fiam!

Annyit megértett a fuéska a czifra irásból, a plébános úr beszédjéből és az édes anyja könyeiből, hogy őt elviszik egy nagy városba, ott neki tanulnia kell, mert édes anyja azt mondta, hogy ember lesz belőle.

Milyen bolond egy fuéska lehetett az, hogy olyan erősen belekapaszkodott az anyja ruhájába, hogy olyan erősen sirt és egyre azt mondogatta:

— Nem megyek! Itt maradok édes anyám mellett.

Az özvegy asszony aztán két este mesélgette neki, hogy Jézuska is idegen emberek közé került, ő sem maradhatott mindég odahaza. Ugy szerették őt az idegenek, mindenki szerette.

Édes, böles, beszéd, te, nagy vigasztalója, nagy megnyugtatója kicsiny aggódásnak, kicsiny felelemnek,

— Aztán lesz belőled, fuéskám, úr! Igen, nagy úr. Szép házad lesz, szép ruhád. Leveszik előtted az emberek a kalapjokat, megcsókolják a gyermekek a kezedet.

— Éppen úgy, mint a plébános úrnak.

— Ugy, fuéskám, ugy. Aztán megtartja a jó Isten szivedet és —

— Felültetem kiedet egy aranyos kocsiba, elviszem a nagy városba. Lesz kiedből szép öreg úri asszony.

— Ugy, fiam, úgy . . . Szeretni fogsz te engem akkor is . . .

Valahogy aztán úgy történt, hogy mindketten elkezdtek sirni is, kacszagni is. Azt sem tudták miért, azt sem tudták hogyan.

Volt tizenkét tyukja az özvegyasszonynak. Akkor még tizenkettő volt. A szegény emberek a tyukjaikat úgy szeretik, mint a gazdagok az ökreiket.

Aztán a szerdai heti vásáron eladott nyolcz tyukot. A pénzt betette a nagy imádságos könyvébe. Talán azért tette oda, hogy legyen azon az Isten áldása.

Tudott az özvegyasszony szépen fonni, vásznat szöni. A mit egész télen font, szőtt, azt most eladta. Ingeket akart a vászonból csinálni a nagyobb fiainak . . . No, majd ujat fon, ujat szö.

A mi pénzt kapott, azt is betette az öreg imádságos könyvébe.

Tudott az özvegyasszony szépen mosni, vasalni. Eljárt két hétig csaknem mindennap hol a patikáriusékhöz, hol a plébános urhoz, hol a boltosékhöz.

Onnan is, mindenünnen hozott haza egy-két garast.

Mind belekerült az imádságos könyvébe.

— Lelkem édes anyám, — szólott hozzá a fuéska, — mit csinál kied avval a tenger pénzzel, a kit az imádságos könyvébe rakogtat?

— Kell fiam, az útra. Sokat kér a szekeres, mert messze van a város, a hova téged vinni kell . . .

— No hát jól van.

Azt gondolta ki magában a fuéska hogy elmegy minden atyafiához, visz miudeniknek egy virágkoszorut, mint az uri rokonok nevenapján szokta tenni. Mond mindeniknek egy szép köszöntőt, akkor kap mindeniktől egy piczulát. Ő is beleteszi mind az imádságos könyvébe.

Ha kigondolta, meg is cselekedte. A plébános ur igen jó ember volt. Hozzá ment először. Neki mondta a legszebb köszöntőt, ő adott a legkevesebbet érte: két krajczárt.

Eddigelé egy kézcsokért is annyit adott. Hanem azért alázatosan megköszönte.

Egy álló hétig járt házról-házra. Minden atyafia, hogy immár elmegy a városba, hogy nem látják hosszú-hosszu ideig . . . adott mindenki bucsu krajczárt. A hol egy-egy darab kalácsot akartak adni, a fuicska így szólt:

— Ángyomasszony, igen szépen köszönöm a kalácsot, de nekem krajczár kell, mert a szekeresnek sok-sok pénz kell adnunk, édes anyám pedig szegény . . .

Nagy arcátlanság volt ez, de attól a kicsiny gyermektől nem vették zokon. A vén imádságos könyv kezdett dagadni . . . olyan sok pénz fért el benne. Tízszor is megnézte napjában a fuicska mindig kérdezte.

— Nem elég még édes anyám?

Estéknél, mikor a fuicska az ágy fölött a hideg szobaföldön térdelve elmondta az esti imádságát, olyan hosszan, hosszan nézegette őt az anyja.

El is fordult gyakortébb, valami baja volt a szemének, mert azt nyomogatta a kendője csücskével.

A fuicskának vett új kalapot, kötött a nyakára tarka nyakkendőt, lenyiratta a haját, szépen megfésülte, aztán főzött neki — kávé. Bizony, édes kávé, amelyet sohasem ivott odahaza.

Kalácsot is süttött neki, szegényes, barna kalács volt, de soha annál jobb ízűt nem evett a fuicska.

Kívitte annak utána a temetőbe, az édes apja sírjához és azt mondta neki:

— Csókold meg lelkem ezt a keresztfát és imádkozzál egyet.

A fuicska megcsókolta, de nem a fejét, hanem a sirdombot, nem imádkozott, hanem azt tette, mit az édes anyja: csendesen sírdogált.

Felültek a szekerre. Az özvegyasszony keresztet vetett, a szekeres pedig a lovak közé esördített.

Kicsiny volt a falu, nem sok idő kellett, hogy a hátuk megett legyen. Már csak a kápolna látszott, az új malom zakatolt balra az országúton, a disznópásztor nagyot kiáltott:

— Isten vezérelje Örzse néni! . . .

Olyan furcsa dolog az, hogy a kis fiú sok sok évvel aztán is csak a disznópásztor bucsuzószavaira emlékezett.

Száz esztendeig tartott az út Baróttól Szebenig. Minél közelebb értek a városhoz, annál kevesebbet szólt a fuicska, annál többet beszélt az özvegyasszony.

Mikor a sok ablaku ház kapuján beléptek nagy-bátortalanul, akkor a fuicskának egészen elakadt a szava. Igaz, hogy a városban nem szoktak a gyermekek anyjuk ruhájába kapaszkodni, de az az ügyetlen falusi fuicska mégis beléfogózott, akkor sem eresztette el, mikor a méltóságos igazgató ur előtt állottak.

Jaj, be nagy ur volt ez, kétszer akkora, mint a plébános ur, nagy hasa volt, nagy feje és igen kövér nyaka. Olyan láncz lógott a nyakán mint a Dánérék ökrének odahaza, de csak hogy ez merő aranyból volt.

Es adtak a fuicskára posztóruhát, tettek a fejébe siphát, még az új csizmáját is kicserélték — egészen újjal, hanem a szép tarka nyakkendőjét meghagyták.

— Jere édes gyermekem, — mondá az édes anyja — mos elmegyünk együtt az iskolába!

— Együtt, ugy-e, együtt? . . .

— Bizony együtt, drágám.

Az iskola ajtaja előtt így szólt a szegény falusi asszony:

— Nesze, lelkem, ezt a két kiffit tedd a zsebedbe. Menj be szépen az iskolába, csókold meg a tanító ur kezét. Úlj be a padba. Én a direktor urhoz futok, aztán visszajövök érte.

A szegény falusi asszony még csak meg sem csókolta a gyermeket. Olyan nagy volt az ő szeretete, hogy nem akart a bucsuzással keserűséget oltani a gyermek szívébe . . .

Aztán a két kiffit utolsó négy krajczárjával vette.

Isten tudja, hogy jutott haza.

Ókos, uri asszonyokat ismertem, kik hirdették úton-útfélen véghetetlen anyai szeretetüket; a kik csókjaikkal majdnem megfulasztották gyermekeiket, ha csak néhány napra is kellett elhagyniok; de a te szereteted jámbor, együgyű falusi asszony, mélyebb, igazabb és okosabb volt.

Ha most reád gondolok, talán még keservebb könyeket hullatok, mint akkor hullattam érte, kit vártam hetekig, vártam hónapokig, — édes anyám! . . .

Gaál Mózes.

Magyar tanulók keleti utazása.

Már említettük lapunkban, hogy a nagyvárad felső kereskedelmi tanintézet növendékei lelkes igazgatójuk, Propper János vezetése mellett a tavasszal nagy keleti útra szándékoznak menni. Az utazás terve szerint Budapestről indulva Trieszten, Velenczén, Brindisin Korfun át Alexandriába, Kairóba a szuezi csatornán Porto-Szaid, Jaffa érintésével Jeruzsálembé mennek, honnan valamelyik délgörögországi kikötőből visszafelé Ankonán s Fiumén keresztül térnek vissza.

A utazás márczius 24-én kezdődik s április 21-én déli 1 óráig tart. A nagyváradiak márczius 24-én reggel 6 órakor különvonaton jönnek Budapestre s itt délután fél 2 órakor a Pannonia szálló éttermében társasbédén találkoznak az ország különböző részeiből érkező utitársakkal s esti 7 órakor a déli vasuton utaznak el.

Az útitervet a maga részleteiben az alábbiakban ismertetjük:

1897 márczius 24. reggeli 8 órakor külön vonattal indulás Nagyváradról; érkezés délelőtt 11 óra 30 p. *Budapestre*. Délután fél 2 órakor társasbéd a «Pannonia» szálloda éttermében; találkozás, megismerkedés az ország egyéb pontjairól érkezett utitársakkal.

Esti 7 órakor tovább utazás a déli vasutal.

1897 márczius 29. Gyümölesoltó Boldogasszony napján, délelőtt 10 órakor érkezés *Trieszbe*. Elszállásolás az osztrák Lloyd külön hajóján. Megtekintése a városnak. Déli 1 órakor ebéd a Hotel de Villeben. Éjjel 10 órakor hajórászállás, éjjelkor továbbutazás.

1897 márczius 26. reggel 6 órakor érkezés Malomoco-ba, 7 órakor *Velenczbe*. Ugyanitt időzés 26, és 27-én. Megtekintése a csodaszép városnak, építményeinek, műkinseinek emlékeinek, gyárainak. Gondolákon kirándulás Lido-Murano-szigetre.

Tekintettel ez időtájt ide özönlő idegenek nagy sokaságára, a keleti utazásban résztvevők megtartják szállásukat a hajón, hol egyszersmind az estebéd felszolgálva lesz. Dejeuner a körülményekhez képest első rangú éttermekben.

1897 márczius 27. éjjel 12 órakor tovább utazás, 29. érkezés *Brindisibe*. Megtekintése a kikötő-városnak, éjjel továbbutazás.

1897 márczius 30., 31 április 1. Utazás a Földközítengeren. Április 1. hajnalban érkezés *Alexandria* kikötőjébe, április 1. és 2. időzés Afrika legnagyobb s legfontosabb kereskedelmi kikötő városában; megtekintése a modern kikötői építkezéseknek, a város ókori emlékeinek;

(Pompeius szobra, katakombák, görög-római muzeum.) kirándulás Ramleh-ba.

Alexandriában is megtartja a társaság lakását a hajón. Ez által egyfelől a ki- és becsomagolás, vámoltatás kellemetlenségeitől ment marad, másrészt bármely szállodánál kényelmesebb lévén a hajó berendezése, az utazásban résztvevők kényelmi érdekei is megóvatnak. Étkezés részint a hajón, részint a kikötő város legelső éttermeiben történik s a napi körözvényben itt is, mint Velenczében, előre jelezve leend.

1897 április 3. kora reggel indulás az egyiptomi vonattal s érkezés délelőtt 10 órakor *Kairó-ba*.

A társaság a Stepeard, — Newhotel, Hotel Continental-ban lesz elszállásolva. Étkezés a napi körözvényben megjelölendő elsőrangú éttermekben történik. Egyébként a kairói tartózkodás programja a következő:

Április 3 délutáni s esti órákban megtekintése a fellegvárnak, Haszan-mosénak; muski és rue neuve-on kocsikázás a khalifák sírjához;

Április 4. Séta a bazároknak; kirándulás Heliopolisba;

Április 5. kora reggel kirándulás Gizeh pyramisaihoz, visszatérőben látogatás a gizehi muzeumban;

Április a 6-án reggeli órákban tovább utazás az egyiptomi vasutakkal *Ismailába* s ismét külön hajón *Szuez-Porto-Szaidba*, át a modern világforgalom legnevezetesebb útján, a *szuezi csatornán*.

Esti órákban fellszállás az időközben Alexandriából ide érkezett külön hajóra. Éjjel tovautazás.

1897 április 7. délben érkezés *Jaffa-ba*. Partraszállás, a városnak és bazároknak megtekintése: délután 4 órakor indulás vonattal Jeruzsálembé; érkezés ugyanoda esti 7 és fél órakor. Elszállásolás; közös étkezés; éjjeli pihenés.

1897 április 8. Istentisztelet a *Szentsírtemplomában*. Utána megtekintése Omar-mosénak. Dejeuner. Délután ló vagy öszvérháton látogatás Szűz Mária sírjánál, a gethsemani kertben, olajfák hegyén. Estebéd a napi körözvényben megjelölendő étteremben.

1897. április 9. körültekintés és séta a városban; Via dolorosa, Golgotha, a jeruzselemi zsidótemplomtér és emlékek megtekintése; dejeuner. Utána kirándulás *Josaphat* völgyébe, a *Siloah* tóhoz, *Hinnom*-völgyébe, Sion-hegyhez.

1897. április 10. reggel 7 órakor kirándulás Betlehembe. Látogatás a megváltó szülőhelyén *Santa Maria a praesepio* templomban. Örmény

kolostorban, Szt. Katalin templomában; a pásztorok helyén (er. Rawat.) Visszautazás Jeruzsálembe.

Étkezés után, melynek helye a napi körözüvényben megjelölve leendő, vasuton utazás *Jaffa*-ba. Este ugyanott a várakozó hajóra szállás. Éjjel visszautazás megkezdése.

1897 április 11. és 12. utazás; a délelőtti órákban érkezés *Kandia* szigetére. A város és kikötő megtekintése után egy napi pihenő.

1897. április 13. reggel tovább utazás; április 15-én reggel érkezés *Korfu* szigetre. Séta a városban, dejeuner a hotel S. George éttermeiben; délután kirándulás a sziget érdekes pontjaira (al Canone) este séta a Spianata-n. Ebéd a hajón.

1897 április 16. a reggeli órákban kirándulás fogatokon a királyné Ő felsége remek Achilleon-jába, a páratlan szépségű óriási kertnek s lehetőleg a tündér-palotának megtekintése. Dejeuner a hajón. Délután tovább utazás.

1897 április 17. és 18. utazás az Adria-tengeren, — 18-án délelőtt érkezés Ankona-ba. A város és kikötő megtekintése. Éjjel tovább utazás.

1897 április 19. reggel érkezés Fiuméba. Pihenő. Délután kirándulás Abbaziába. Másnap látogatás a gyárakban (kőolajfinomító, rizshántó, Smith-Menier papirgyár,) martin schizzai vesztgárban; 20-án este elutazás vasuttal.

1897 április 21. déli 1 órakor érkezés Budapestre. 2 órakor bucsubeszéd a Pannonia éttermeiben. Az utitársaság feloszlása.

Az ifjuság a vezető tanárokkal éjjeli pihenőt tart.

1897 április 22. reggel a személyvonattal visszautazás Nagyváradra. Érkezés ugyanoda d. u. 4 órakor.

Előző évek tapasztalásai nyomán, a rendező-igazgatóság tisztességes egyéneknek alkalmat kíván nyújtani, hogy ezen valóban csodaszép, tanulságos és nagyszabásu utat oly *olesó árban* végezhessek, milyenért eddigelé még senki nem végezte, semmiféle vállalat nem rendezte. Azért tisztességes társadalmi állásu egyének, — urak és hölgyek, — csatlakozhatnak az utazó társasághoz.

Az utazásban résztvevő urak és hölgyek összes költségei, — beleértve a vasuti és hajó szállítási díjat, az elszállásolást a lehetőségig első rangu hotelekben (Jeruzsálemben esetleg hospiceekben) teljes és minden igényt kielégítő ellátást, Velenczében, Alexandriában, Kairóban, Jeruzsálemben kalauzok (dragoman, cicerone) díjait — 400 forintban állapították meg.

A jelentkezés a résztvevők aláírása ujtán történik, az utazás tervezetét magukban foglaló ivatekhez mellékelt bárczákon. Az alájegyzés a teljes 400 forintnyi összeg befizetését kötelezővé teszi még az esetre is, ha a jelentkező a körutazásban részt nem venne, vagy vehetne. Uti jegyét azonban ily esetben jogában áll más, az igazgatóság által elfogadott tisztességes egyénre átruházhatni.

Az utazásban résztvevők elszállásolásánál a hotelekben, illetve a gőzhajón rendelkezési jogát fentartja magának a rendező igazgató. Gondoskodni fog azonban, hogy együvé tartozó családtagok lehetőleg külön kabint nyerjenek a gőzhajón, kocsiosztályt a vasutakon, s szobát a szállodákban.

Az ételmezés útközben a városokban első rangu éttermekben történik. Minden étkezéshez az utazásban résztvevők 1 pohár sört vagy 0.3 liter bort kapnak. Vasuti utazásnál az étkezés az illető vasut-társaság által megszabott table d'haute szerint a rendező igazgatóság számlájára lesz felszolgálva.

A gőzhajón a levantei vonalon érvényes ellátási szabályok irányadók. (Reggel: thea v. kávé, süteménnyel, 11 órakor: tojás, husétel gyümölcs sajt, bor fekete kávé; esti 6 órakor ebéd: leves 3 husétel salátával, főzelékkel, tészta, gyümölcs, sajt, bor, kávé; esti 9 órakor thea, vaj, kenyér).

A szárazföldi utazást lehetőleg mindenütt, külön vonattal végzi a társaság. Ekként osztálykülönbség nincs. Gondja lesz az igazgatóságnak, hogy folyosóval ellátott, új szerkezetű és elegendő számú, lehetőleg első osztályu kocsit bocsássanak rendelkezésre a vasuttársulatok.

A tengeri útra pedig első rangu, a modern hajóépítészet minden biztonságát és kényelmét nyújtó gőzhajót bérel a rendező igazgató, melyen más, mint az utazásban résztvevő urak, hölgyek és tanulók — nem utazhatik. E hajón külön társalgó, étterem, dohányzó berendezéséről gondoskodva leendő. Az utazó társaság kényelmére intézkedve leendő arról is, hogy az utazás egész tartamán az osztrák-magyar dohány jövedék és különlegességi gyártmányok kaphatók legyenek.

A hajó villamos világítással, külön hölgy- és zeneteremmel van berendezve s a zongora az utazó közönségnek szolgálatára áll.

A tengeri utazás tartama alatt naponkint előadásokat, felolvasásokat tartanak a kísérő tanárok a növendékek részére. Ezeket az utazó társaság minden tagja megjelenhet.

Útközben, valamint egyes állomásokon tudományos megfigyelések eszközölése, a tengervíz

hőfoki változatainak, mélységének mérése, itt-ott fenéktalaj-próbák kiemelése, vegyelmezése, fényképészeti fölvételek.

Egyébként az utazó társaság szórakoztatására hangversenyek, tombolajáték stb.

Általában az előző évek kitűnően sikerült utazásaiban szerzett tapasztalásait arra használja fel a rendező igazgató, hogy az utazást ép oly kellemessé, mint tanulságossá, hasznossá és feleldhetetlenné tegye minden egyes résztvevőnek.

Részletes útitervet minden érdeklődőnek szí-

vesen küld Propper János igazgató ur Nagy-Váradról.

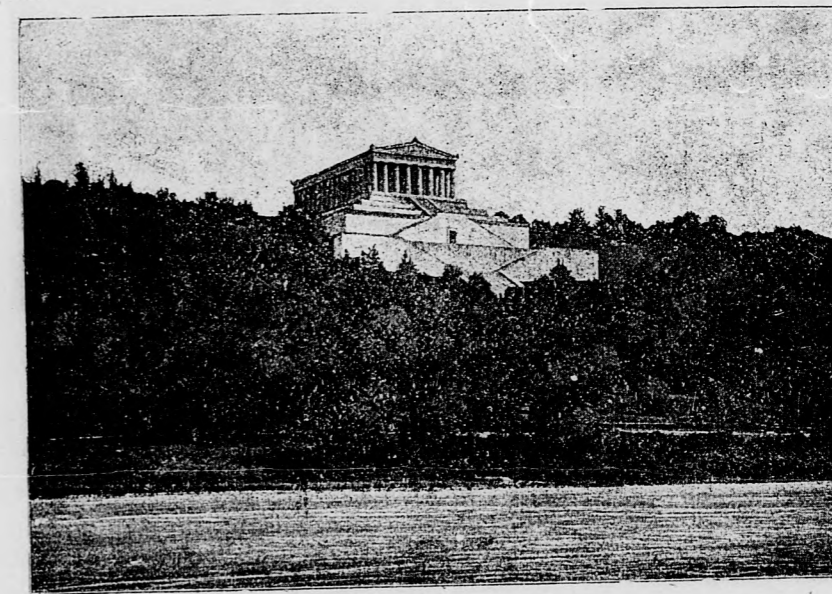
Lapunk szerkesztője is szívesen csatlakoznék e tanulságos útra az ifjusághoz, de tanári elfoglaltsága a szorgalmi idő legfontosabbján, a második időszak végén nem engedi. Birjuk az utazást rendező igazgató ur szives ígérését, hogy az utazás lefolyásáról annak idején érdekes tudósításokat fog közölni a «Tanulók Lapja»-ban is így az itthon maradó ifjuság pontos értesülés fog nyerni erről az érdekes tanulmány útról, melyet tanulótársai tesznek meg.

A WALHALLA.

Nem arról a boldog országról akarunk szólni, melyet a germán vitéz magának túlvilági élete színhelyül elképzelt, hol mosolygó virányokon csobogó patakok mellett, vigadva, dalolva, dicsőségét élvezve tölti napjait, hanem egy tündéri szépségű palotáról, azaz

keserves harcok után végre leszámoltak Napoleonnal és a lipcei csatában (1813) összetört az Európát nyűgöző lángeszű zsarnok hatalma.

Tizesztendei vajudas után végre elkészítette *Klenze* a nagyszerű épület tervezetét és 1830

Walhalla.

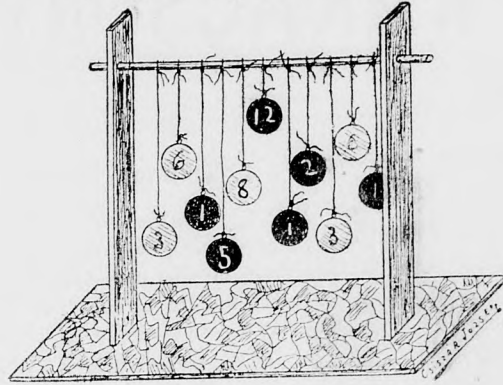
inkább templomról, mely szintén a dicsőség számára emelkedik, Bajorországban, a Duna hatalmas árja mellett, hegytetőn, regényes erdőktől koszoruzva pompázik ez a «Walhalla». Alapításának terve I. Lajos bajor király fejében fogamzott meg, mikor a németek hosszas,

október 18-án letették az alapkövet. Az egész vidéket uraló, dór templomstílusban épített remekmű roppant tömegű terrasokban lejtősen emelkedő alapon nyugszik, melyhez fő és melléklépcsők vezetnek föl. A templom 67 méter hosszú, 38 méter széles és 21 méter magas,

5. Ós-budavári lelet.

7. Japáni rejtélyes állvány.

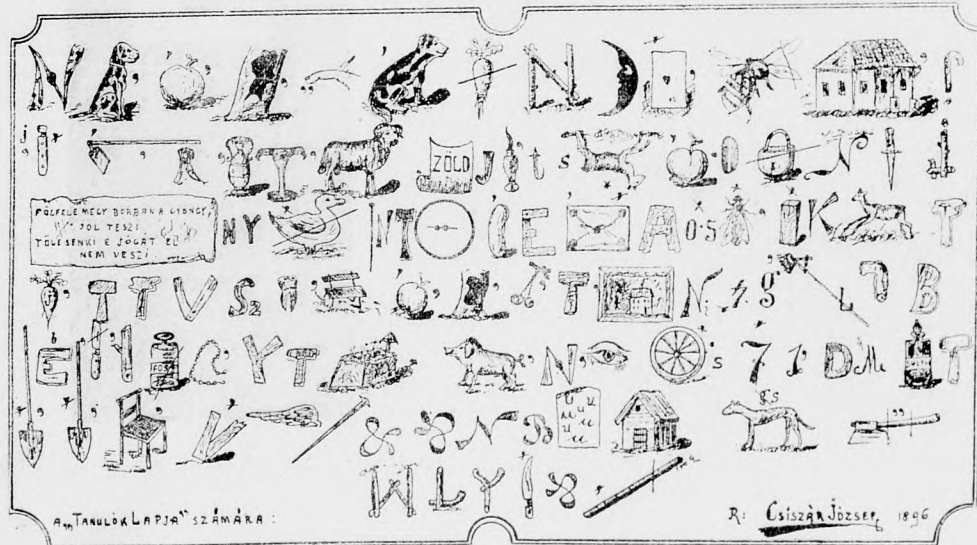
6. Képrejtvény.

8. Karáesonyfa-rejtvény.

9. Képrejtvény.

Lapunk egyik számában megjelent költemény.

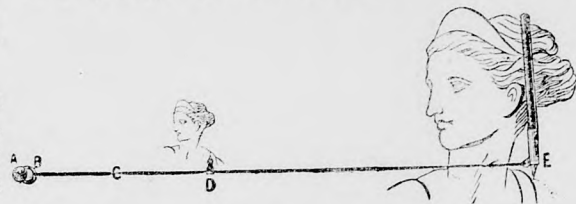
MURILLO : CORSINI MADONNA.

Uj pantográf.

Ezen igen egyszerű szerkezet gyors, biztos munkára képeit bennünket, ha valamely rajzot tetemesen megnagyobbítva akarunk lemásolni. A kis pantográf, melynek fölfedezője, Pfeifer Lipót (Prága) a «Phönix» nevet adta, egy írónból áll, melynek kihelyezett végét egy nyulványnyal ellátott érclemez veszi körül. A nyulványon ruganyos zsinór van megerősítve, e zsinór egy mozgatható mutatót hordoz és egy ércgyűrűvel van összekötve.

Ha valamely rajzot meg kell nagyítani, a következőképen járunk el. A rajzszeget segéylevel, melyet a vételnél a pantográfal együtt adnak, megerősítjük valamely sík felületen (asztal színén vagy rajztáblán) B gyűrűt bal felé oly módon, hogy C zsinór megfeszülése után a D mutató szemünk látótávolságában foglal helyet; e közben jobb kezünkkel E czeruzát függőlegesen tartjuk. D mutató alatt megerősítjük a megnagyobbítandó képet vagy rajzot, czeruzát pedig azt a papírost, melyre rajzolni akarunk. A D mutatót a C zsinór se-

gélyével igazgatjuk, melynek végéhez az E czeruzát erősítve van; a mutatót vigyázatosan kell az alatta fekvő kép körvonalai mentében vezetni, miközben a czeruzát megnagyobbítja a képet az alája helyezett papírosra, a nélkül, hogy e papírosra kellene néznünk. A czeruzát mindig *függőlegesen*, szögképződést kerülve kell

tartanunk; ez által a megnagyított kép szabályos arányokat nyer. Ha a mutató mindig a körvonalok mentében szalad és a czeruzát függőlegesen tartjuk, úgy a kevéssé gyakorolt rajzoló is oly nagyított képet nyer, mely az eredetinek izről-izre megfelel. E praktikus eszköz ára mindössze 25 krajczár.

Egy est a fonóban.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

A nap már kezdett lehanyatlani a kék hegyek mögé, csak utolsó, vérvörös sugarai vetettek bizonytalan fényt a tájra. Lassankint terjeszkedett a homály. Az országút, mint halvány csik, rémlett még, a patak partján fázósan hajladoztak a szomorúfűz suttogó lombjai. A nádaszt vöröses fénybe vonta a bucsúzó tüzgolyó; a békák is rágyújtottak rendes, esteli szerenádjukra.

Az országúton vigan csevegő szántó-vető emberek sietnek be a faluba, megelőzve a libapásztorok gágogó hagseregétől. Óles ostorával jókorákat eserdít hátuk mögött a kanász s vihánczó kutyái segélyével terele tova rőfög, sivitó, sárban fetregő alattvalóit. Mind haladnak a széles megyén.

A faluban benn főzik a gazdasszonyok a vacsorát. Csakis a kicsinyek játszadoznak a ház előtt. Ott is három apróság ül a porban. Az egyik ákom-bákomokat rajzol a puha fővénybe, a másik testvérke nagy-komóiban lábcskáit vizsgálgatja, a legkisebb meg a légben döngicsélő bogarak után kapkod. Egy nagy, bolond szarvasbogár neki koppant a

falnak s ott vergődött a földön. Uzcuzu, megfogta a kicsike s mind a hármán kimeresztett szemmel bámulták az agancsos teremtményt.

Mint az árvíz, csörtetnek be most iszonyú visítás, ostordurrogatás közben a sertések. Nyomban a fleigmatikus tehénsereg, élén a czi-meres, kolompos ökörrel. Egyenkint lépkednek be a tárt kapukon keresztül ólba, istállóba: várakozik rájuk a szinig töltött jászol.

Felugrik a Pista gyerek is és nem törődve azzal, hogy az agancsár kiröppent kacsóiból, kiszaladt az útra: «Éd's apám! Éd's apám!» Pál gazda mosolygós képpel csókolja végig kisebb másait, egyet a nyakába kerit, más kettőt kezén vezet. Kérdezzeték mindenfeléről apámuramat s így betérnek az udvarra.

A gazdasszony addig megfejté a Riskát s a kis leányt a szüretlen tejjel a honyhába küldte. A Bodri komondor örvendő ugatására elébe fordul az ő urának s gondos kézzel törülgeti meg a gazda porlepte képét.

Két tenyerestalpas lányzó állit be most az udvarra.

— Szép jó estét, gazd'uram!
— Hozott isten Zsuzsi! Piroska! Hát ti mi járában vagytok?

— Tudja gazd'uram, a lányok minket me-
nesztettek el kelmedhez a végett, hogy . . .

— No, no; szép követség ez bizony. Hát
csak elő vele!

— Kelmednek, Pál gazda, szép nagy az arra
való hajléka; a virág Bandi uramé semmis
mellette. Nem járhatnánk-e el ide esténte
guzsalyosba?

— No nézd, hogy kiczifrázta a lelkemadta!
Csakhogy a história körmönfont ám, kerüljünk
előbb egygyel beljebb.

— Dejszen nem tágitunk mi innen, mig
gazd'uram a tenyerét nem adta rá! Ne fél-
jen, lesz kukoricza, kender, — ledolgozzuk a
magunkét, mint a parancsolat Nosza, ide vele,
ne kösse úgy a czöveket!

— Isten neki, fakereszt! Itt a kezem!

. Öreg estére tisztára üres volt a
nagy szoba, köröskörül felállitva kecskelábu
lőczák. Meglehetősen hűvös őszi szél járta: jól
esik ilyenkor az emberfiának a kellemes
meleg.

Lassankint gyülekeztek a legények, lányok.
Vigan tereferélve léptek be egymásután a ha-
jadonok párjaikkal: csakhamar teli a szoba.
Szépen ki van világítva, langy meleg uralko-
dik: valami leirhatatlan jó érzés lepi meg az
embert e környezetben. Húsz harmincz legény,
leány ül odabenn, előttük tenger halom ken-
der. Néhány öreg ember is helyet foglalt,
nyugodtan pőfélékelve hatalmas makrapipáiból;
oit a szurdekbán gyerekek kuporognak; nehe-
zen pillantgató szemekből kéri az álmoság.

Megindul a munka. Berreg az orsó, mint a
malomkerék, fagy a szál egyre jobban. A szöglet-
ben néhány szorgos kéz kukoriczát foszt, ha
valamelyik piros szemű esévére bukkan, van
nagy öröm! Azt elteszik emlékebe.

S hogy a dolog ne folyjék csak úgy árván,
megzendül a vig dana. Legények, lányok kar-
ban énekelnek, mi úgy veszi ki magát, mintha
csilingelő esengetyűszóba belecsapna az est-
harang hangja. Vig meg szomorú nóta kel aj-
kairól s a szerint valik mosolygósra, majd meg
komorra ábrázatuk.

Az énekbe vig beszéd, rokkapergés, majd
meg a lányok dévaj sikoltozása, zsi-bongó zür-
zavarba olvad. Vidám nevetgélés közt megy a
hanczurozás. A Jancsi ép most karolja át a
Julesát s kiperdül vele a közepre. Nekibuzdul
ezen a tüzesvérű fiatalság és követi a jó pél-
dát. Az öregek mosolygva nézik az ifjakat,
kivándorol az elvalhatatlan pipa fogaik közül,

hogy rákezdjék az örökös szólást: «Hej ez-
előtt negyven évvel! az én időmben! . . . Rég
volt!»

Elülvén a tánczvihar, a serény kezek ismét
hozzá kezdenek a fonáshoz, a tengerihántás-
hoz. Közben talányokat fejtenek. Fölkel egy
czingár, szőkehaju legényke, a kit úgy ismer-
nek, mint a falu esztét. Ez olyan rébuszokat
ad fel hogy nincs lélek, a ki nyitjukra jönne.

— Mi megy át a vizen árnyék nélkül?

— A szél! kiáltja hirtelen egy csinos
barna.

— Az ám: felel ez nagy diadallal —
a szó!

— Bajuszt neki! sikoltoznak a fehéreselédék
s a másik perczben általános kaczagás közt
ott ékeskedik orra fölött az idomtalan nagy
kender-bajusz. Nemsokára a társaság vala-
mennyi tagja oly derék «férfiu dísz»-szel van
ellátva, hogy kopaszszájú Szücs György uram
bezzeg elirigyelné tőlük.

S megy a tréfa, játék, dévaj kötődés. Legé-
nyek, leányok páronként suttognak, bizonyosan
édes dolgokról. Így nem is csoda, hogy — a
nóta szerint —

A leányok egymásközt
Beszélük, hogy sok a szós.
Hej anyám, a fonás . . .
Nehéz a várakozás!

Bizony, száz eset közül kilenczvenkilenczszor
pappal és oltárral végződik. — Ép e perczben
ejti le egy fehérszínű guzsalyját. Nosza, menten
utána kapna, de már késő, legénykézben van:
az pedig zálog nélkül ki nem adja a királynak
sem. Persze váltig huzódozik és szemérmesen
himezhámóz a lány, de utóvégre biz nem
nehéz szívvel, megadja a kívánt esőket, a töb-
biek derültsége mellett.

Nem úgy van a dolog azzal a buzavirág-
szemű hajadonnal, ki elmélázva ül a kandalló
mellett s abba hagyja nem egyszer a fonást,
úgy hogy sokszor kell rá olvasni a fejére:
«Fonj Juczi, fonj, mert mindjárt megmondja a
czinege: kümpics! kümpics!» — a mivel tud-
valevőleg a rossz fonó lányt szokták ösztökélni.
Egész falunépe tudja, hogy az a sugár legény
jár hiába utána. Rá is kezd egy pajkos társa
a szegény Szücs Maresa bús nótáját.

— Ládd Juczi, ládd!

De félre bánat, félre bú! Pál gazda mihamar
elrikkantja magát:

— Halljátok mit, fehéreselédék! Fonjatok
«szénszaporát».

Nagy öröm. Tíz csinos leányzó iziben kiül
a közepre, a kandallóból kivésznek ugyanannyi
darab égő szén s elébük helyezik. Arra el-

kezdenek fenni, hogy csak úgy repül a kerék. De az orsók rajába csakhamar vig kiabálás, hahota vegyül, mert a Iluska előtt kialudt a szén. «Nosza, eszemadta, ki vele! Melyik a galambod?!» «Én bizony nem szégyenlem! Hát a Pista! Jövő farsangkor meg is esküszünk» «Amen!» bólint rá Pál gazda s a Pista gyerek hálásan néz hü Iluskájára.

— Meséljen Sára néni, meséljen! kiált ezután egy ürge vászonnép. Egész társaság elcsöndesül, csakis a rokkák szapora pergését lehet hallani. Egy öreg asszony, a környék leghíresebb mesemondója, rákezd a «hol volt, hol nem volt»-ra. Áhitattal lesik minden szavát, csakúgy ömlik ajkairól a sok gyönyörűséges rege Árgirus királyi- és Tündér Ilonáról, az Hók-meg Mihókról, no meg arról a vasgyűrű Kilenczről.

IRODALOM.

Ezer magyar feladat. Magyar iskolai dolgozatok gyűjteményét, vázlatokat, kidolgozott feladatokat s válogatott témákat ad ki lapunk szerkesztője, dr. Rupp Kornél főgymn. tanár. A mintegy 250—300 oldalra terjedő nagy munka január végén jelenik meg diszes kiállításban. Erre a jelenleg nyomás alatt levő érdekes és hasznos könyvre a 2 frt bolti ár helyett 1 frt 50 krral előfizethetni Hangos Antal kereskedésében, Budapest, IV. Calvin-tér 5. sz. A megrendelések szerkesztőségünkbe is intézhetők, az előfizetési pénzek azonban Hangos Antal címére küldendők.

Tom Tit harmadik száz kísérlete és produkciója. Kevés könyvről lehet annyira elmondani a «miscuit utile dulci» itéletet, mint jelen gyűjteményről, mely Tom Tit harmadik száz kísérletét és produkcióját tartalmazza. Európa összes művelt nemzetei örömmel forgatták Good Arthur szellemes föladatait, melyekből az Athenaeum-társulata már tavaly lefordított két vaskos kötetre valót, az idén pedig kiegészítőleg a harmadikat tette közé s a közönség így az egészet élvezheti. Kedvét lelheti benne öreg és fiatal egyaránt, de kivált az elmés technikai problémákkal örömet bibelődő ifjuság első sorban bő tanulságot merithet belőle. Tom Tit feladatai meglepőleg illusztrálják a fizika, mechanika, chemia különböző törvényeit. Szemléletes, talpra esett alkalmatosságok által életet nyernek a nehezen érthető tételek és tünemények: a szilárd testek hosszúsági tágulását, a fénytörést, visszaverődést, középpontfutó erőt,

... Későre jár már. Legények, leányok le-lecsukódó pillákkal, öntudatlanul figyelnek a kifogyhatatlan regeszóra, öregasszonyok bóbiskolva üldögélnek guzsalyuk mellett. «Mán mind lekankosodtak», — mondaná a háromszéki ember.

Künn tizenegyed az óra Ideje már menni. Föl is kerekednek és sok szives Isten áldja meg-et mondva, elballagnak. Jójezakát!

... Odakinn a bujkáló hold mellet sok ezer szép csillag tekintget le a földre. Csak olykor támad föl a fuvalom, megrezegtetve a szomorúfüzek lombjait, a melyek alatt halkan csörgedez a patak, majd megtörik túlhan a zizegő nádban ... Távolról, tenger messziségből magános furulyaszó hallatszik. Zokogott az, búsan meg fájón és a szellő messze-messze vitte töredező hangjait... *Kemény Aladár.*

anyag retséget stb. nevetségesen egyszerű kísérletek igazolják. Belejátszik e produkciókba a derült humor eleme is: Tom Tit megtanít arra, mint lehet annak látszatát előidézni, hogy kifogtunk a megczáfolhatatlan természeti törvényeken. Idevágólag csak nehézkedés törvényével látszólag ellentmondásban álló, fölfelé guruló karika, pusztá kézzel történik vízfóralás jelenségeit hozzuk föl. Tom Tit könyve hasznos szolgáltatokat tesz szórakozást kívánó társaságokban, mert a hol hozzá fordulnak, ott számúzve az unalom árnya. Különösen a «játékok és műkedvelő munkálatok» rovatai emelhetők ki e tekintetben. Melegen ajánljuk a nagy közönségnek és ifjuságnak egyképen, mely tisztán szépirodalmi olvasmányai mellett reális és kellemes mulattatót találhat benne. Tom Tit könyvének jelen harmadik sorozata 107 kísérletet tartalmaz, Poyetnek 117 magyarázó képével. Az Athenaeum kiadásában megjelent, diszes kötésű könyvnek ára 3 frt.

Magyar nemzet története. Ha ami tanácsunk döntene, minden tehetősb magyar embernek ajánlanánk, hogy legszebb, maradandó becsü karácsonyi ajándéknak válaszsza s szerezzze be a Szalay-Baróti «Magyar nemzet történetét», melyből már két kötet teljes, a harmadikból pedig (az egész mű sorozatában az 52-ik) már az utolsó előtti füzet megjelent s szerkesztőségünknek be is küldetett. Füzetünk III. Ferdinándnak 1657-ben történt s a mi benne különösen érdekes, ez a török-magyar

viszonyokuk az 1526—1657-iki esztendeig való hosszabb ismertetése, számos kép és okmányfaksimile kíséretében.

«Itt a vége». (A Magyar Mese- és Mondavilág öt kötete.) Benedek Elek, a mi mesemondónk, befejezte nagy munkáját: megírta a magyar nép ezerévi meseköltését, öt hatalmas kötetben. Megbecsülhetlen kincs jut ezzel a könyvvel a magyar közönség birtokába, oly kincs, minővel egyetlen nemzet sem dicsekedhetik a magyaron kívül. Mert nincs egyetlen nemzet, mely elmondhatná, hogy népének meseköltése együtt van egy könyvben s még kevésbé, hogy úgy legyen megírva, a mint megírta Benedek Elek a magyar nép meseköltését.

Benedek meséi irodalmi művek hatását teszik az olvasóra, anélkül, hogy a népmesék igazi karaktere hiányoznék belőlük. Nem tájzólások szerint, hanem irodalmi nyelven írta meg a meséket és mondákat s mégis nincs az öt kötetben egyetlen mese, mely ne olyannak látszanék, mintha a mesemondó nép mesélte volna. Ebben van Benedek művészete. Istentől nyert adomány ez, nem lehet tanulni ezt a művészetet.

Tíz éve, hogy megjelent Benedek Elektől az első mesekönyv: a Székely Tündérország. Rákosi Jenő mutatta be az akkor kezdő író: a közönségnek s többek közt ezt mondta róla: «Ő a legjobb mesemondó a mi falunkban»; más is el tudja mondani ugyan a meséket, de azt hiszem, e mesék is mások, ha más mondja el.

Lehetetlen nagy elismeréssel nem adózunk Benedek Elek lelkes szorgalmának, mely alig három év alatt juttatta a közönség kezébe ezer év meseköltését. Öt kötet harmadfélezer oldal — nem mese, valóság, — hogy az ő szavaival éljünk — ennyi mesét írt három év alatt s mi, a kik tudjuk, hogy ez idő alatt legalább tíz kötet egyéb könyv jelent meg tőle, igazán csodáljuk munkabíró erejét. A Magyar Mese- és Mondavilág-ban nincs egyetlen mese, mely azt mutatná, hogy Benedek tollának elevensége halványodott volna, oly élénken, lelkesen mesél az ötödik kötetben éppen, mint az elsőben.

Többször volt már alkalmunk megemlékezni e könyvről a mint az egyes füzetek s kötetek megjelentek. Többször hangsúlyoztuk nagy nemzeti missióját. Családot és iskolát el sem tudunk képzelni e könyv nélkül, mely igaz magyar nyelvvel és szellemével a legmegbízhatóbb terjesztője a magyarságnak nyelvben és szellemben.

A Magyar Mese- és Mondavilág öt kötetét ötszáznál több illusztráció disziti. Széchy Gyula tollából valók ezek mind, méltók az elismerésre. A nagyszabású könyvet tudvalevőleg az Athenaeum irodalmi részvény-társaság adta ki, mely e könyvvel újabb maradandó érdemet szerzett a könyvkiadás terén. És most, megjegyezvén még, hogy egy-egy kötet ára diszes kötésben 3 frt, átadjuk a szót Benedek Eleknek, ki nagy munkáját megleghangu utószóval zárja be, a következőképpen:

«Itt a vége». Nehéz szívvel írom le: «itt a vége». Nem mese, valóság: itt a vége. Bucsuznom kell az én kedves hallgatóságomtól, mely, úgy vettem észre, nem fogyatkozó érdeklődéssel hallgatta mesemondásomat. Senki se csodálja, hogy a nagy mesemondás után méla hangulat fog el: gyermek ifju korom óta foglalkozom mesék gyűjtésével, írásával s az utolsó három esztendőben irodalmi munkásságom java-része: meséknek, mondáknak írása.

Im előttem, nyájas olvasó, a Magyar Mese- és Mondavilág öt vastag kötetet. Ebben az öt kötetben, ennek az öt kötetnek harmadfel ezer oldalán: ezer év meseköltése. Amint a meseköltő magyar nép ezer évnek a leforgásán mesében, mondában, regében, legendában szépet, irodalmi formában való megjelenésre érdemest teremtett, legjobb hitem s tudomásom szerint, itt van ebben a könyvben. Azt hiszem, hogy országos mesegyűjtés sem eredményezhetne már egy-két kis kötetre valónál több oly mesét, melynek hasonmása, változata nincs meg a Magyar Mese és Mondavilágban. Sűrű alkalmam volt erről meggyőződni e könyv írása közben is, mert valahol csak megfordultam az országban, megszólaltattam a falusi mesemondókat. Alig mondottak olyat, a melyet ne ismertem volna s bizony megesett nem egyszer, hogy csaknem szóról szóra mondották el nem egy mesémet, a melyeket régebbi könyveimben meg ebben: a Magyar és Mesevilágban olvastak. Ugyanígy jártam mesegyűjtő munkatársaim nagy részével is, kik az ország minden részéből küldötték hozzám a mesék és mondák anyagát. Egyedül a Székelyföldben nem csatlódtam. Ez a föld, úgy látszik, kimerithetetlen kincses bányája mesének, mondának. Kolumbán Samu dévai s Deák Gerő szászvárosi tanár, mindkettő székely ember, nemcsak menyiségben, de minőségben is igen becses meseanyagot adtak rendelkezésemre, amiért e helyen is halás köszönetet mondok a népköltés e lelkes gyűjtőinek.

Áztán, mondhatnám egyik mesebeli hősöm

nevével — többsines. De vajjon van-e okunk a zugolódásra? Kétségtelen, hogy sok jó magyar mese s monda elpusztult vagy alig érthető töredékességben maradt ránk, de a magyar népmeseköltés így is dicsőséggel állja meg az összemérést a világ bármelyik népének meseköltésével. A magyar nép az ő kiváló, magát minden más néptől megkülönböztető tulajdonságait beleöntötte a mesébe is. Képzete merész, magasan szárnyaló, de a szertelenség-től, túlcsapongástól megóvja egészséges esze járása; humora kifogyhatatlan, ötletei elmések: a szabadszajúságot nem szereti, a szemérmességet, az erkölcsi érzést csak nagy ritkán sérti meg s egy dologban különösen fölötte áll minden mesemondó népnek: ez a me ek kompozíciójának kerekessége, mondhatnám: művészi tökéletessége. Add reá az irodalmi formát, de ne bántsd az ő népi karakterét: s a magyar népmese irodalmi munka hatását teszi reád.

Mire vállalkoztam én tulajdonképen?
Erre!

Megőrizvén a mesék s mondák igazi népi karakterét, irodalmi köntöst adni rájuk, hogy bátorsággal léphessék át minden magyar ház küszöbét; hogy a honfoglalás ezredik esztendejében átadjam a magyar nemzetnek a magyar nép ezer évi meseköltését; átadjam oly formában, hogy azt öregek, ifjak lelki haszonnal s gyönyörűséggel olvashassák; hogy a magyar népmese segítségére legyen az iskolai oktatásnak s kedves, szívesen látott barátja a gyermekes házaknak.

Itt a könyv: ítéletek, teljesíttem-e, a mire vállalkoztam. Hígyjétek el nekem, hogy Isten-től nyert tehetségem legjavát szenteltem e könyvnek. Nem hiszem, hogy a ki e könyvet végig olvasta, ki ne érezze szívemnek nagy szeretetét a magyar nép iránt, az édes anyaföld népe iránt, melynek véréből való vér vagyok én is. Ez a szeretet vezette tollamat, ez adott erőt, újra meg újra, lankadó kezemnek.

Itt a könyv s ajánlom író társaimnak is: olvasgassák a magyar nép «együgyü meséit.» Sok mindenféle haszonnal jár e mesék olvasása s aki még nem tudná a módját, azt is megtanulhatná a néptől, hogy s mint kell átültetni magyar földbe az idegen palántát... Hány mese van e könyvben, melyről a tudósok kisütötték, hogy idegen származású s im, a magyar nép rálehelte az ő lelkét, az ő mesemondó ajkán magyarrá lett jövevény!

Legyen ezért a dicséret és dicsőség a magyar népé. Én áldom Istenemet, hogy tolmács-sá lehettem e hazafias misszió teljesítésében.

Felhívás.

Bekötési táblák. Lapunk 1896-iki évfolyamához díszes bekötési táblákat készítettünk. Egy darab ára postán küldve 65 kr. Előjegyezni csak 1897. január 25-ig lehet, a mikor 8 nap múlva a táblák a megrendelőknek szétküldetnek. A bekötési tábla árát, a 65[•] krt. *Hangos* Antal papirkereskedésébe kell küldeni (Bpest VI. Calvin-tér 5. sz.) Okulva az eddigi bekötési táblák készítésén, tudomásul hozzuk, 1. hogy csak a jan. 25-ig küldött megrendeléseket fogadjuk el, 2. hogy a megrendelés alkalmával a pénz előre küldendő a jelzett címre 3. hogy csak az ily módon eszközölt megrendelésért vállalunk felelőséget; 4. hogy csak annyi táblát készítettünk, a hány megrendelés érkezik. A határidőn túl sem megrendelést nem fogadjuk el, sem táblát nem adunk el. Kérjük azokat, a kik bekötési táblákra reflectálnak, hogy mindezeket szem előtt tartva intézkedjenek, hogy a mult évben előfordult rendellengek ne ismétlődjenek.

Megfejtés.

Az 50. számban közölt fejtörőkérdések megfejtése:
Számítási kérdés: 2, 5, 8, 11. — *Földrajzi kérdés:* Trsat (Tersato). — *Történelmi kérdés:* Samil cserkesz vezér; Barjatinszky tábornoknak 1859 szept. 6-án megadta magát. — *Természetrizsi kérdés:* A keresztés tárnics (gentiana cruciata), a tárnics-félék (gentia neae) rendjébe tartozik. — *Vegytani kérdés:* Salicylsav: C₇H₆O₃; szin és szagnélküli hasábkban jegecedő édesen savanyu izü sav. — *Képrejtény:* Adjon Isten bort, buzát, békességet.

A fejtörő kérdéseket helyesen megfejtették: Lupis Gyula, Dráveczky Elemér, Grossmann Oszkár, Kerényi Béla, Glassz Jenő, Ternyei István, Grau József, Obermayer János, Kerbler Lajos, Hegedüs Ferencz, Kutkovicz István, Raner Gyula, Rudolf János, Hazay Imre, Schreiner Kálmán, Mayer Frigyes, Várady Béla, Ács János, Gadó István, Szvetics Gábor, Ehrenfeld Jenő, Bodola Lajos, Áronfy Ernő, Kállai Béla, Meitner Jenő, Kovács János, Báder Gusztáv, Bernáth Béla, Reich Gyula, Balassa József, Fekete Ágoston, Burián Tamás, Magyar Béla, Fischer Jenő, Szauer László, Ajkas Lajos, Sirogy Kálmán, Bizay Béla, Buer József, Németh Lajos, Kohn Vilmos, Spitzer Árpád, Deutsch Lajos, Magda Kálmán, Kozáry Gyula, Mérey Gusztáv, Kiss Jenő, Békésy Lajos, Rónay Jenő, Néger Ágoston, Krammer Antal, Gál Sándor, Nagy Gyula, Kutassy Béla.

A jutalmat *Krammer* Antal nyerte el N.-Becs-kereken.

Előfizetési felhívás.

Lapunk harmadik évfolyama befejezéséhez közeledik. A negyedik évfolyam küszöbén állva, visszatekintünk arra a rövid, de tartalmas pályára, melyet a „Tanulók Lapja“ megfutott és önérzetes öröm tölt el bennünket.

E három esztendő alatt a „Tanulók Lapja“ kitöltötte azt a hézagot, mely megindulása előtt létezett. Volt ifjúsági lapunk elég, változatos, szórakoztató tartalmu, de olyan, mely a mulatságost hasznossal, tanító irányával kötötte volna össze, mely az ifjúság ez irányu szükségleteit kielégítette, magát vele azonosítva, hozzá és ügyeihez bajaihoz közel férközött volna — **nem.** A «Tanulók Lapja» lépett föl úttörőnek e tekintetben. A fiatal nemzedék zöméhez, a középiskolai ifjúsághoz szólott és annak közlönyvé lett a szó szoros értelmében. És örömmel mondhatjuk el, hogy lapunk szelleme és magunk elé tüzött célunk nemesak a magyar középiskolai ifjúságot szölitotta körünkbe, hanem a legilletékesebb tényezők figyelmét is fölhitte rá.

Ezen figyelem fáradozásunk ama kitüntető elismerésében nyilvánult, hogy a nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi miniszterium 1896 május 26-án kelt 26808 szám alatt a «Tanulók Lapja»-t a középiskolai ifjúság számára ajánlotta. Lapunk értékének e magas helyről jövő méltánylása, multunk és legközelebbi argumentum gyanánt ama hatalmas, díszes, majd 900 oldalos anyag, melyet elbuesztatott évfolyamunk kitesz, biztos garancziáku szolgál, hogy valamint eddig előre haladtunk, ugy ezután sem fogunk visszamaradni, sőt mindig előbbre megyünk! Lapunk szelleme és iránya ezután sem fog változni. Hiven követjük eddigélé követett célunkat, mely oda irányul, hogy szellemben magyarok legyünk, az ifjúság eszményhitét ápoljuk, művelődését, önmunkásságát elősegítsük és érdekeit előmozditsuk. Közleményeink a kellemeset a hasznossal iparkodnak összeolvasztani, mit az által igyekszünk elérni, hogy komolyabb, tanulságos és ismeretterjesztő czikkek mellett bőségesen nyujtjuk a szórakoztató, mulattató olvasmányokat. Irodalmi színvonal és tartalmi változatosság elérésében munkatársainknak, a tanárvilág kiváló tagjainak jeles gárdája támogat bennünket, kikhez ez idén több új erő járult.

Reméljük mindezek fejében a magyar középiskolai ifjúságtól, hogy mind egyenként, mind testületileg kiérdemelt bizalmával és megszokott lelkesedésével lép előfizetőink soraiba!

A „TANULÓK LAPJA“ ezentulis minden vasárnap jelenik meg, 16 oldal terjedelemben. A lap közleményeinek javát aktuális, rövid, de magvas vezérczikkék, közlemények, az iskolai életből vett elbeszélések és rajzok, a kül-és belföldi irodalom körébe vágó érdekes tanulmányok, poétikai fejtegetések, gazdag természettudományi és ismeretterjesztő czikkek teszik.

Mindjárt első számunkban egy nagyérdéku ifjúsági regény közlését kezdjük meg. Értékéért kezeskedik a szerző neve: *Treller Ferencz*, kit a mi olvasóink «Walden Edmund» psendonynn alatt oly előnyösen ismernek. E kiváló író művei bejárták a közép-európai irodalmakat s Amerikában is feltűnést keltettek. Jelen regény:

A rétségek fia

körülbelül oly terjedelmű, mint a „Miamis király“ s szépségben még fölülmulja azt. Érdekfeszítő volta, valóságos drámai bonyodalma és megható vége által bizonyára lefogja bilincselni olvasóinkat. Élvezetes, magyaros fordításáról gondoskodtunk.

Második ujdonságunk egy nagyobbabszabásu eszthetikai tanulmány, czime:

Csudásság a költészetben.

mely lapunk egyik ismert munkatársának elismerést keltett munkája.

Propper János urnak, a nagyváradi kereskedelmi akadémia igazgatójának szíves ígérete azon kellemes helyzetbe hoz bennünket, hogy a tavasszal felvételekkel bővített czikk-sorban hozzadjuk leírását ama ritka tanulmányútnak, melyet a nagyváradi akadémia diákjai tesznek, mely többek között Egyiptomra és Palestinára is kiterjed.

Kiváló gondot fordítunk ezen évfolyamban természettudományi rovatunkra s e nemben érdekesnél érdekesebb, változatosnál változatosabb közlemények állanak rendelkezésünkre. Folytatjuk azon intézményünket, melylyel az ifjuság nemes ambícióját serkentjük és munkakedvét szítjuk, hogy negyedévenként

irodalmi pályázatot

tűzünk ki. Márczius havában teszszük közzé most hirdetett pályázatunk eredményét. Változatos és dús Fejtőró rovatunk *Csiszár* József vezetése alatt hetenkint közöl kérdéseket, melyeknek megfejtői között

értékes könyvjutalmakat

sorsolunk ki és ily módon fokozzuk az ifjuság érdeklődését.

„Vegyes“ című rovatunkban híven regisztráljuk a nagyvilág ama ujdonságait, melyek az ifjuság számára érdekel bírnak. „Iskolai élet“ rovatunk bő értesítést ad az önképzőkörök működéséről, az egyes intézetekben fölmerülő eseményekről stb. és valósággal összekötő fonat létesít az ország legkülönbözőbb középiskoláinak diáksága között. Minden egyes hívnk bizalommal fordulhat lapunk szerkesztőjéhez, ki kérdéseire készségesen válaszol és ad fölvilágosítást a „Szerkesztői telefon“-ban.

Ezekben fejtettük ki lapunknak részletes programját, Ezzel kibontjuk zászlónkat a jövő évfolyamra, fölcsólitva és kérve Magyarország középiskolai ifjuságát, sorakozzék alája és karolja föl lelkes pártolása által az egyetlen magyar középiskolai ifjusági organum, a „TANULÓK LAPJA“ ügyét, mert az egyszersmind az ő ügye is!

A „Tanulók Lapja“

szerkesztősége és kiadóhivatala.

A „Tanulók Lapja“ IV. irodalmi pályázata.

Az esztendő már-már vége felé járván, kitűzünk jelen évfolyamunk utolsó, *negyedik* irodalmi pályázatát.

Fölszólitjuk lapunk összes előfizetőit és olvasóit, vegyenek minél számosabban és szorgalmasabban részt e nemes versenyben, mely tehetségeiknek valódi erőpróbájául szolgál s melynek eltekintő bírálata igazságos ítéletet mond dolgozataikról. Pályázatunk határidejének meghatározásánál tekintettel voltunk arra, hogy a karácsonyi szünidők közbeessenek s ilykép bő séges idő és alkalom jusson a munkára. Fölvívjuk még a pályázók figyelmét azon elvek megszívlelésére, melyeket a mult pályázatra beérkezett dolgozatok bírálatánál fejtettünk ki: mivel a jutalom csak abszolút becsű műnek adható ki. Pályatételeinek a következők:

1. Bármely tárgyú értekezés. Jutalma 10 korona.

2. Valamely költemény széptani fejtegetése. Jutalma 10 korona.

3. Kemény Zsigmond báró egyik regényéről («Zord idő», «Rajongók», «Férj és nő», «Öz-

veg és lánya», «Gyulai Pál», «Ködképek a kedély láthatárán») szóló tanulmány. Jutalma 10 korona.

4. Elbeszélés, mely tárgyát lehetőleg az iskolai életből vegye. Jutalma 10 korona.

5. Eredeti költemény. Jutalma 8 korona.

A «Tanulók Lapja» szerkesztőségéhez (Budapest, IX., Soroksári-utca 31. szám) címzett, bélyeggel ellátott levélben beküldendő pályamunkák 1897 évi február hó 15-ig adhatók be. Pályázatunkban részt vehetnek lapunk összes előfizetői és azon önképzőköröknek tagjai, melyek a «Tanulók Lapját» járattják.

A pályázók dolgozatukhoz jelíges levelet tartoznak mellékelni, mely belül a pályázó nevét és lakásának pontos megjelölését, kívül pedig a dolgozat címlapjára is rájegyzendő jelíget tartalmazza. A dolgozatok külső alakjára nézve megkivánjuk, hogy a papirlapnak csak egyik felére legyen írva.

A pályázat eredményét jövő évi márczius hó elsején megjelenő számunkban hirdetjük ki.